

IV. DIN JURISPRUDENȚA ÎCCJ

• ABSTRACT

Referral in the interests of the law

As regards the activity of the High Court of Cassation and Justice, in April 2016, **two referrals in the interest of the law** were published in the Official Journal of Romania regarding the provisions of the New Code of criminal procedure, Labour Code, New Code of civil procedure and Law no. 85/2014 on insolvency prevention and insolvency procedures.

Criminal Judgment

Moreover, several decisions delivered for **solving certain matters of law** were published in the Official Journal of Romania regarding the New Code of criminal procedure, New Criminal Code, Law no. 554/2004 regarding administrative litigation and the Government Emergency Ordinance no. 19/2012 on the approval of certain measures for the recovery of wage reductions.

RIL

DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 1/2016 (M. OF. NR. 258/6.04.2016): ART. 86 („PARTEA RESPONSABILĂ CIVILMENTE”) DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 1/2016	Complet RIL	Codul de procedură penală	Art. 86	În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul

				<p>asigurării de răspundere civilă pentru prejudicii produse de accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infracțiune în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă.</p>
--	--	--	--	--

În M. Of. nr. 258 din 6 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 1/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a judeca recursul în interesul legii privind următoarea problemă de drept: „stabilirea calității procesuale a societății de asigurare în ipoteza asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de autovehicule, prin prisma dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, precum și limitele răspunderii în procesul penal”.

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 86 („Partea responsabilă civilmente”) din Codul de procedură penală

„Persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în proces este parte în procesul penal și se numește parte responsabilă civilmente”.

Examen jurisprudential

Într-o primă orientare, instanțele au apreciat că societatea de asigurare are consacrată expres calitatea de parte responsabilă civilmente, prin dispozițiile art. 86 din Codul de procedură penală. S-a reținut că intenția legiuitorului a fost aceea de a include în cadrul acestei noțiuni și acele persoane care, în temeiul unui contract, au obligația de a repara prejudiciul creat de inculpat prin săvârșirea infracțiunii, cum sunt societățile de asigurare care, conform art. 49 din Legea nr. 136/1995, acordă despăgubiri în baza contractului de asigurare pentru prejudiciile de care asigurații răspund față de terțe persoane păgubite prin accidente de vehicule (anexa I nr. 1-37 la Sesizarea formulată de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția judiciară – Serviciul judiciar penal).

Prin urmare, întrucât prin noua reglementare s-a extins sfera răspunderii civile și sub aspect contractual, s-a apreciat că Decizia nr. 1/2005 pronunțată în interesul legii nu își mai produce efectele.

Într-o a doua abordare, instanțele au considerat că societatea de asigurare participă în procesul penal în calitate de asigurător de răspundere civilă, rămânând

valabile cele statuate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite prin Decizia nr. 1/2005 (anexa II nr. 38-76).

Adepții acestei orientări au susținut că asigurătorul va răspunde în cadrul procesului penal în virtutea contractului de asigurare, în timp ce inculpatul răspunde în calitate de autor al faptei ilicite, în temeiul principiilor răspunderii civile delictuale.

Rezolvarea acțiunii civile în cadrul procesului penal, atât față de inculpat, cât și față de asigurător, este de natură a asigura soluționarea tuturor raporturilor juridice rezultate din săvârșirea faptei care face obiectul cauzei, fiind justificată prin posibilitatea ca societatea de asigurare să aibă o calitate procesuală distinctă, respectiv aceea de asigurător, așa cum s-a stabilit prin Decizia nr. 1/2005, pronunțată în recurs în interesul legii.

În cadrul acestei orientări au fost identificate hotărâri în sensul:

a) obligării la plata despăgubirilor civile numai a asigurătorului în mod direct și în limita obligației sale contractuale (anexa II nr. 38-50);

Susținătorii acestui punct de vedere au motivat că solidaritatea nu se prezumă, ci trebuie prevăzută expres, iar dispozițiile Legii nr. 136/1995 reglementează preluarea integrală de către asigurător a riscului producerii evenimentului rutier până la concurența sumei maxime pentru care acesta răspunde;

b) obligării la plata despăgubirilor civile a inculpatului împreună cu asigurătorul (anexa II nr. 51-71).

Instanțele au precizat că dispozițiile Legii nr. 136/1995 instituie doar o răspundere prioritară a asigurătorului, fără a elimina răspunderea civilă delictuală aplicabilă autorului faptei ilicite în temeiul legii generale, ce intervine în cazul în care asigurătorul nu își poate îndeplini obligația derivată din contractul de asigurare;

c) obligării la plata despăgubirilor civile a inculpatului în solidar cu asigurătorul (anexa II nr. 72-76).

Hotărârile judecătorești care reflectă această orientare nu cuprind o motivare sub acest aspect.

Punctul de vedere al procurorului general

Prin modificările legislative din 1 februarie 2014, părțile procesului penal au fost stabilite prin dispozițiile art. 32 alin. (2) din Codul de procedură penală, acestea fiind: inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente. Potrivit art. 86 din același cod, partea responsabilă civilmente este persoana (fizică sau juridică) care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în proces.

Prin noua definiție a părții responsabile civilmente, intenția legiuitorului a fost aceea „de a rezolva deplin și complet conflictul de drept intervenit, atât sub aspectul laturii penale, cât și sub cel al reparării pagubelor cauzate, prin

infracțiune, în limitele impuse de desfășurarea într-un termen rezonabil a procesului penal”, fiind „extinsă sfera persoanelor care fac parte din noțiunea de parte responsabilă civilmente prin includerea persoanelor care, potrivit legii civile, au obligația convențională de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune”.

Alegând să arate expres că obligația de reparare a pagubei, care incumbă părții responsabile civilmente, poate avea atât natură legală, cât și convențională, se poate conchide că legiuitorul a dorit să nu lase loc de interpretări în ipoteza unor raporturi juridice precum cele care se nasc între asiguratorul de răspundere civilă, asigurat și persoana păgubită.

Conform art. 87 alin. (2) din Codul de procedură penală, drepturile părții responsabile civilmente se exercită în limitele și în scopul soluționării acțiunii civile.

Împrejurarea că răspunderea părții responsabile civilmente poate fi de natură convențională implică faptul ca între inculpat și partea responsabilă civilmente să se fi încheiat un contract prin care acesta din urmă să fi preluat răspunderea civilă pentru prejudicii produse prin infracțiuni comise de inculpat.

Specificul acestor raporturi juridice este generat de împrejurarea că producerea riscului asigurat echivalează cu constatarea și existența unei fapte ilicite cauzatoare de prejudicii, care declanșează răspunderea civilă delictuală a autorului faptei.

Astfel, răspunderea asiguratorului față de persoana prejudiciată, în materia asigurării de răspundere civilă auto, este o răspundere contractuală, asumată prin contractul de asigurare, directă, asiguratorul răspunzând pentru fapta sa de a-și asuma conduita asiguratului, așadar temeiul răspunderii asiguratorului este convențional, iar al răspunderii asiguratului este delictual.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorii-raportori, prin raportul întocmit în cauză, au apreciat că recursul în interesul legii este admisibil. În plus, judecătorii-raportori au subliniat și faptul că, deși recursul în interesul legii vizează expres doar problemele calității procesuale a asiguratorului de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de autovehicule în procesul penal și ale limitelor răspunderii acestui asigurator, din dezvoltarea argumentelor pe care cererea de recurs se întemeiază, precum și din observarea propunerilor de soluție formulate se impune concluzia că recursul în interesul legii vizează și tipul de răspundere ce îi incumbă asiguratorului, respectiv dacă acesta are a răspunde singur sau în solidar cu inculpatul pentru prejudiciile produse prin accidente de circulație.

Rezumând problema de drept care a primit soluții diferite de la instanțele judecătorești, prin hotărâri judecătorești definitive, judecătorii-raportori au apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul

cauzat prin infracțiune, în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 1/2016

Prin Decizia nr. 1/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, Înalta Curte a decis: „**În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul asigurării de răspundere civilă pentru prejudicii produse de accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infracțiune în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă**”.

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 2/2016
(M. OF. NR. 263/7.04.2016): CALITATE PROCESUALĂ PASIVĂ.
RECONSTITUIRE A VECHIMII ÎN MUNCĂ. SOCIETATE
ANGAJATOARE DIZOLVATĂ ȘI RADIATĂ**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 2/2016	Complet RIL	Codul muncii	Art. 279 alin. (2); art. 40 alin. (2)	În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 279 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru acțiunile privind reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a Codului de procedură civilă actual/ același text de lege cu referire la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a actualului Cod de procedură civilă și în continuare; art. 111 din Codul de procedură civilă din 1865 pentru acțiunile privind constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și a II-a de muncă introduse sub imperiul acestei reglementări/ art. 35 cu referire
		Codul de procedură civilă	Art. 32 alin. (1) lit. a); art. 56 alin. (1)	
		Legea nr. 85/2014	Art. 180	

			<p>la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în situația în care nu există documente primare.</p> <p>În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 34 alin. (5) și art. 40 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu referire la art. 18 din Legea Arhivelor Naționale nr. 16/1996, republicată, în cazul existenței documentelor primare, persoana interesată, care nu posedă dovezi privind vechimea în muncă sau activitatea desfășurată în anumite grupe de muncă, are deschisă calea unei acțiuni în realizare - obligație de a face - având ca obiect obligarea deținătorului de arhivă de a elibera adeverința constatatoare a vechimii în muncă/încadrării în grupele superioare de muncă.</p> <p>În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv a art. 136 din Legea nr. 85/2006</p>
--	--	--	--

				privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare/art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă.
--	--	--	--	--

În M. Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 2/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a judeca recursul în interesul legii privind următoarea problemă de drept: „calitatea procesuală pasivă în litigiile în care se solicită fie reconstituirea vechimii în muncă, fie constatarea încadrării activității desfășurate anterior anului 2001 în grupele I și/sau a II-a de muncă, atunci când societatea angajatoare nu mai există, fiind dizolvată și radiată, iar funcția lichidatorului a încetat”.

Obiectul recursului în interesul legii

Art. 279 alin. (2) din Codul muncii

„(2) După data abrogării Decretului nr. 92/1976 privind carnetul de muncă, cu modificările ulterioare, vechimea în muncă stabilită până la data de 31 decembrie 2010 se reconstituie, la cererea persoanei care nu posedă carnet de muncă, de către instanța judecătorească competentă să soluționeze conflictele de muncă, pe baza înscrisurilor sau a altor probe din care să rezulte existența raporturilor de muncă. Cererile de reconstituire formulate anterior datei abrogării Decretului nr. 92/1976, cu modificările ulterioare, se vor soluționa potrivit dispozițiilor acestui act normativ”.

Art. 34 alin. (5) și art. 40 alin. (2) lit. h) din Codul muncii

Art. 34 alin. „(5) La solicitarea salariatului sau a unui fost salariat, angajatorul este obligat să elibereze un document care să ateste activitatea desfășurată de acesta, durata activității, salariul, vechimea în muncă, în meserie și în specialitate”.

Art. 40 alin. (2) „h) să elibereze, la cerere, toate documentele care atestă calitatea de salariat a solicitantului;”.

Art. 32 („Condiții de exercitare a acțiunii civile”) alin. (1) lit. a) și art. 56 („Capacitatea procesuală de folosință”) alin. (1) din Codul de procedură civilă

Art. 32 „(1) Orice cerere poate fi formulată și susținută numai dacă autorul acesteia:

1. are capacitate procesuală, în condițiile legii;”

Art. 56 „(1) Poate fi parte în judecată orice persoană care are folosința drepturilor civile”.

Art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență

„Prin închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul judiciar și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii de drepturi de preferință, acționari sau asociați”.

Examen jurisprudential

Acțiuni introduse împotriva fostului angajator, prin lichidator judiciar

a) Într-o primă orientare jurisprudențială, astfel de acțiuni au fost admise, chiar dacă societatea a fost dizolvată și radiată, iar funcția lichidatorului a încetat, cu motivarea că „... se impune constatarea în contradictoriu cu aceasta doar pentru opozabilitate”, că, în perioada de timp dată, reclamanta a desfășurat activitate ce se încadrează în grupa a II-a de muncă, „în caz contrar, lipsind de efecte juridice munca reclamantei și dreptul de a beneficia de toate consecințele acesteia, inclusiv cele privind stabilirea drepturilor de pensie”.

b) Într-o a doua orientare jurisprudențială, instanțele au admis excepția lipsei calității procesuale pasive a fostului angajator, prin lichidator judiciar, cu motivarea că primul – societate comercială – nu mai există, fiind radiat din registrul comerțului în baza unei hotărâri judecătorești, hotărâre prin efectul căreia lichidatorul judiciar a fost descărcat de orice sarcini și îndatoriri. S-au reținut, în drept, dispozițiile art. 41 și 43 din Codul de procedură civilă din 1865, art. 56 din Codul de procedură civilă, art. 136 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare (în prezent abrogată prin Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență).

c) Într-o a treia opinie, deși s-a reținut că unitatea angajatoare nu mai există, fiind radiată în procedura falimentului, acțiunea a fost admisă, cu motivarea că „... din moment ce existența muncii nu este contestată, nu există nicio justificare pentru a o priva pe reclamantă de dreptul cerut” și că aceeași instanță și chiar același complet au desfășurat o jurisprudență contrară, iar „această incertitudine jurisdicțională care are ca efect privarea reclamantei de posibilitatea de a obține beneficiul drepturilor sale, în condițiile în care altor persoane (...) li s-a recunoscut dreptul de a beneficia de dispozițiile legii, fiind contrară prevederilor art. 6 alin. (1) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.

Opinia procurorului general

Analizând opiniile conturate în practica judiciară, procurorul general a apreciat ca fiind în spiritul legii orientarea jurisprudențială în care s-a recunoscut

calitatea procesuală pasivă a caselor teritoriale de pensii, atunci când fostul angajator nu mai există.

Înainte de a prezenta argumentele în favoarea acestei teze, procurorul general a arătat considerentele pentru care, în cererile de chemare în judecată întemeiate pe dispozițiile art. 279 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având ca obiect reconstituirea vechimii în muncă, precum și în cererile care au ca obiect constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și a II-a de muncă, această calitate nu poate fi întrunită în persoana celorlalte subiecte de drept chemate în judecată, în litigiile analizate.

Astfel, în cazul foștilor angajatori, procurorul general a apreciat că problema care se ridică este legată, mai degrabă, de excepția lipsei capacității de folosință (în speță fiind chemate în judecată societăți comerciale radiate), decât de lipsa calității procesuale pasive, calitate ce nu poate fi contestată, având în vedere raporturile de muncă pe care le-au avut cu reclamanții, angajați ai acestor persoane juridice.

Radierea persoanei juridice angajatoare face ca aceasta să înceteze de a mai fi subiect de drepturi și obligații (art. 244 și art. 251 din Codul civil).

În privința lichidatorului judiciar al societății comerciale radiate, lipsa calității procesuale pasive este evidentă, având în vedere dispozițiile art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, conform cărora, prin închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul judiciar și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii de drepturi de preferință, acționarii sau asociații (în același sens era și vechea reglementare, respectiv art. 136 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare).

Deținătorul de arhivă nu poate avea calitate procesuală pasivă în ceea ce privește capătul de cerere având ca obiect reconstituirea vechimii în muncă sau constatarea încadrării în grupe superioare de muncă, întrucât acesta are doar obligația de a atesta acele date care rezultă din fondul arhivistic pe care îl deține, nu și date ce nu rezultă din acest fond ori numai pe baza susținerilor unei persoane.

Acesta nu poate fi obligat să ateste împrejurări referitoare la încadrarea în muncă și contribuția la asigurări sociale, pe care nu le cunoaște și nici nu are cum să le cunoască, în lipsa documentelor de evidență primară, precum foi de prezență sau state de plată.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorii-raportori, constatând, în primul rând, că acest recurs în interesul legii este admisibil, în raport cu dispozițiile art. 514-515 din Codul de procedură civilă, referitoare la titularul sesizării și existența unei practici neunitare, au apreciat că, în ambele tipuri de acțiuni, atunci când angajatorul nu mai există din

punct de vedere juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în ipoteza în care nu există documente-primare.

În cazul existenței documentelor primare, persoana interesată, care nu posedă dovezi privind vechimea în muncă sau activitatea desfășurată în anumite grupe de muncă, are deschisă calea unei acțiuni în realizare – obligație de a face – având ca obiect obligarea deținătorului de arhivă de a elibera adeverința constatatoare a vechimii în muncă/încadrării în grupele superioare de muncă.

Angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală, deoarece, de la momentul radierii societății pe care o reprezenta, acesta nu mai poate exercita nicio atribuție în legătură cu societatea radiată, fiind degrevat de orice responsabilitate.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 2/2016

Prin Decizia nr. 2/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și, în consecință, Înalta Curte a decis: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 279 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **pentru acțiunile privind reconstituirea vechimii în muncă, anterioare intrării în vigoare a Codului de procedură civilă actual/același text de lege cu referire la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru acțiunile în reconstituirea vechimii în muncă, introduse de la momentul intrării în vigoare a actualului Cod de procedură civilă și în continuare; art. 111 din Codul de procedură civilă din 1865 pentru acțiunile privind constatarea încadrării activității desfășurate în grupele I și a II-a de muncă introduse sub imperiul acestei reglementări/ art. 35 cu referire la art. 32 alin. (1) lit. b) și art. 36 din Codul de procedură civilă, pentru același tip de acțiuni, formulate după intrarea în vigoare a codului actual, în toate ipotezele, atunci când angajatorul nu mai există din punct de vedere juridic (lichidat, radiat), justifică legitimare procesuală pasivă casele teritoriale de pensii, în situația în care nu există documente primare.**

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 34 alin. (5) și art. 40 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu referire la art. 18 din Legea Arhivelor Naționale nr. 16/1996, republicată, **în cazul existenței documentelor primare, persoana interesată, care nu posedă dovezi privind vechimea în muncă sau activitatea desfășurată în anumite grupe de muncă, are deschisă calea unei acțiuni în realizare – obligație de a face – având ca obiect obligarea deținătorului de arhivă de a elibera adeverința constatatoare a vechimii în muncă/încadrării în grupele superioare de muncă.**

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv a art. 136 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare/art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, **angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă**”.

HP

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET RIL) NR. 1/2016
(M. OF. NR. 258/6.04.2016): ART. 86
(„PARTEA RESPONSABILĂ CIVILMENTE”)
DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 1/2016	Complet RIL	Codul de procedură penală	Art. 86	În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul asigurării de răspundere civilă pentru prejudicii produse de accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infrațiune în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă.

În M. Of. nr. 258 din 6 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 1/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a judeca recursul în interesul legii privind următoarea problemă de drept: „stabilirea calității procesuale a societății de asigurare în ipoteza asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de autovehicule, prin prisma dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, precum și limitele răspunderii în procesul penal”.

Obiectul recursului în interesul legii**Art. 86 („Partea responsabilă civilmente”) din Codul de procedură penală**

„Persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în proces este parte în procesul penal și se numește parte responsabilă civilmente”.

Examen jurisprudențial

Într-o primă orientare, instanțele au apreciat că societatea de asigurare are consacrată expres calitatea de parte responsabilă civilmente, prin dispozițiile art. 86 din Codul de procedură penală. S-a reținut că intenția legiuitorului a fost aceea de a include în cadrul acestei noțiuni și acele persoane care, în temeiul unui contract, au obligația de a repara prejudiciul creat de inculpat prin săvârșirea infracțiunii, cum sunt societățile de asigurare care, conform art. 49 din Legea nr. 136/1995, acordă despăgubiri în baza contractului de asigurare pentru prejudiciile de care asigurații răspund față de terțe persoane păgubite prin accidente de vehicule (anexa I nr. 1-37 la Sesizarea formulată de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția judiciară – Serviciul judiciar penal).

Prin urmare, întrucât prin noua reglementare s-a extins sfera răspunderii civile și sub aspect contractual, s-a apreciat că Decizia nr. 1/2005 pronunțată în interesul legii nu își mai produce efectele.

Într-o a doua abordare, instanțele au considerat că societatea de asigurare participă în procesul penal în calitate de asigurător de răspundere civilă, rămânând valabile cele statuate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiile Unite prin Decizia nr. 1/2005 (anexa II nr. 38-76).

Adepții acestei orientări au susținut că asigurătorul va răspunde în cadrul procesului penal în virtutea contractului de asigurare, în timp ce inculpatul răspunde în calitate de autor al faptei ilicite, în temeiul principiilor răspunderii civile delictuale.

Rezolvarea acțiunii civile în cadrul procesului penal, atât față de inculpat, cât și față de asigurător, este de natură a asigura soluționarea tuturor raporturilor juridice rezultate din săvârșirea faptei care face obiectul cauzei, fiind justificată prin posibilitatea ca societatea de asigurare să aibă o calitate procesuală distinctă, respectiv aceea de asigurător, așa cum s-a stabilit prin Decizia nr. 1/2005, pronunțată în recurs în interesul legii.

În cadrul acestei orientări au fost identificate hotărâri în sensul:

a) obligării la plata despăgubirilor civile numai a asigurătorului în mod direct și în limita obligației sale contractuale (anexa II nr. 38-50);

Susținătorii acestui punct de vedere au motivat că solidaritatea nu se prezumă, ci trebuie prevăzută expres, iar dispozițiile Legii nr. 136/1995 reglementează preluarea integrală de către asigurător a riscului producerii evenimentului rutier până la concurența sumei maxime pentru care acesta răspunde;

b) obligării la plata despăgubirilor civile a inculpatului împreună cu asiguratorul (anexa II nr. 51-71).

Instanțele au precizat că dispozițiile Legii nr. 136/1995 instituie doar o răspundere prioritară a asiguratorului, fără a elimina răspunderea civilă delictuală aplicabilă autorului faptei ilicite în temeiul legii generale, ce intervine în cazul în care asiguratorul nu își poate îndeplini obligația derivată din contractul de asigurare;

c) obligării la plata despăgubirilor civile a inculpatului în solidar cu asiguratorul (anexa II nr. 72-76).

Hotărârile judecătorești care reflectă această orientare nu cuprind o motivare sub acest aspect.

Punctul de vedere al procurorului general

Prin modificările legislative din 1 februarie 2014, părțile procesului penal au fost stabilite prin dispozițiile art. 32 alin. (2) din Codul de procedură penală, acestea fiind: inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente. Potrivit art. 86 din același cod, partea responsabilă civilmente este persoana (fizică sau juridică) care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în proces.

Prin noua definiție a părții responsabile civilmente, intenția legiuitorului a fost aceea „de a rezolva deplin și complet conflictul de drept intervenit, atât sub aspectul laturii penale, cât și sub cel al reparării pagubelor cauzate, prin infracțiune, în limitele impuse de desfășurarea într-un termen rezonabil a procesului penal”, fiind „extinsă sfera persoanelor care fac parte din noțiunea de parte responsabilă civilmente prin includerea persoanelor care, potrivit legii civile, au obligația convențională de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune”.

Alegând să arate expres că obligația de reparare a pagubei, care incumbă părții responsabile civilmente, poate avea atât natură legală, cât și convențională, se poate conchide că legiuitorul a dorit să nu lase loc de interpretări în ipoteza unor raporturi juridice precum cele care se nasc între asiguratorul de răspundere civilă, asigurat și persoana păgubită.

Conform art. 87 alin. (2) din Codul de procedură penală, drepturile părții responsabile civilmente se exercită în limitele și în scopul soluționării acțiunii civile.

Împrejurarea că răspunderea părții responsabile civilmente poate fi de natură convențională implică faptul ca între inculpat și partea responsabilă civilmente să se fi încheiat un contract prin care acesta din urmă să fi preluat răspunderea civilă pentru prejudicii produse prin infracțiuni comise de inculpat.

Specificul acestor raporturi juridice este generat de împrejurarea că producerea riscului asigurat echivalează cu constatarea și existența unei fapte ilicite cauzatoare de prejudicii, care declanșează răspunderea civilă delictuală a autorului faptei.

Astfel, răspunderea asigurătorului față de persoana prejudiciată, în materia asigurării de răspundere civilă auto, este o răspundere contractuală, asumată prin contractul de asigurare, directă, asigurătorul răspunzând pentru fapta sa de a-și asuma conduita asiguratului, așadar temeiul răspunderii asigurătorului este convențional, iar al răspunderii asiguratului este delictual.

Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorii-raportori, prin raportul întocmit în cauză, au apreciat că recursul în interesul legii este admisibil. În plus, judecătorii-raportori au subliniat și faptul că, deși recursul în interesul legii vizează expres doar problemele calității procesuale a asigurătorului de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de autovehicule în procesul penal și ale limitelor răspunderii acestui asigurător, din dezvoltarea argumentelor pe care cererea de recurs se întemeiază, precum și din observarea propunerilor de soluție formulate se impune concluzia că recursul în interesul legii vizează și tipul de răspundere ce îi incumbă asigurătorului, respectiv dacă acesta are a răspunde singur sau în solidar cu inculpatul pentru prejudiciile produse prin accidente de circulație.

Rezumând problema de drept care a primit soluții diferite de la instanțele judecătorești, prin hotărâri judecătorești definitive, judecătorii-raportori au apreciat că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul asigurării obligatorii de răspundere civilă pentru prejudicii produse prin accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infracțiune, în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă.

Decizia ÎCCJ (Complet RIL) nr. 1/2016

Prin Decizia nr. 1/2016, ÎCCJ (Complet RIL) a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, Înalta Curte a decis: „**În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 86 din Codul de procedură penală, în cazul asigurării de răspundere civilă pentru prejudicii produse de accidente de vehicule, societatea de asigurare are calitate de parte responsabilă civilmente și are obligația de a repara singură prejudiciul cauzat prin infracțiune în limitele stabilite în contractul de asigurare și prin dispozițiile legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă**”.

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/C) NR. 2/2016
(M. OF. NR. 257/6.04.2016): ART. 2 ALIN. (2)
DIN O.U.G. NR. 19/2012 PRIVIND APROBAREA
UNOR MĂSURI PENTRU RECUPERAREA REDUCERILOR
SALARIALE**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 2/2016	Complet DCD/C	O.U.G. nr. 19/2012 (M. Of. nr. 340 din 18 mai 2012)	Art. 2 alin. (2)	În interpretarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult., salariile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea prim-ministrului și cele aflate sub controlul Parlamentului, se stabilesc potrivit anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice; cu modif. ult., de la data expirării perioadei de valabilitate prevăzută în contractul colectiv de muncă aflat în derulare la momentul intrării în vigoare a

				O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult.
--	--	--	--	--

În M. Of. nr. 257 din 6 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 2/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „dacă în interpretarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult., salariile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea prim-ministrului și cele aflate sub controlul Parlamentului, se stabilesc potrivit anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice; cu modif. ult., de la data expirării perioadei de valabilitate prevăzută în contractul colectiv de muncă aflat în derulare la momentul intrării în vigoare a O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult”.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012

„(2) Pentru personalul din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea primului-ministru și cele aflate sub controlul Parlamentului, ale cărui contracte colective de muncă își încetează valabilitatea după data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, salariile se stabilesc potrivit anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 284/2010, cu modificările ulterioare”.

Examen jurisprudențial

Opinia majoritară, conturată prin soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești, este în sensul că salariile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea prim-ministrului și cele aflate sub controlul Parlamentului, se stabilesc potrivit anexei nr. VIII la Legea nr. 284/2010 de la data expirării perioadei de valabilitate prevăzute în contractul colectiv de muncă aflat în derulare la momentul intrării în vigoare a O.U.G. nr. 19/2012.

Într-o opinie minoritară, s-a apreciat că prevederile art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012 se aplică de la data intrării în vigoare a acestui act normativ.

Raportul asupra chestiunilor de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, iar, pe fondul cauzei, s-a apreciat că, în interpretarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012, salariile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea prim-ministrului și cele aflate sub controlul Parlamentului, se stabilesc, potrivit anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 284/2010, de la data expirării perioadei de valabilitate prevăzută în contractul colectiv de muncă aflat în derulare la momentul intrării în vigoare a O.U.G. nr. 19/2012.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/C) nr. 2/2016

Prin Decizia nr. 2/2016, ÎCCJ (Complet DCD/C) a admis sesizările formulate de Curtea de Apel Constanța - Secția I Civilă dosarele nr. 4.027/118/2014 și 5.854/118/2014, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei probleme de drept: „**În interpretarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult., salariile personalului din autoritățile și instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii, aflate în subordinea, sub autoritatea, în coordonarea Guvernului, ministerelor și a celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, precum și din cele aflate în coordonarea prim-ministrului și cele aflate sub controlul Parlamentului, se stabilesc potrivit anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice; cu modif. ult., de la data expirării perioadei de valabilitate prevăzută în contractul colectiv de muncă aflat în derulare la momentul intrării în vigoare a O.U.G. nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată prin Legea nr. 182/2012; cu modif. ult.**”.

**DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/P) NR. 7/2016
(M. OF. NR. 251/5.04.2016): ART. 5 („APLICAREA LEGII PENALE
MAI FAVORABILE PÂNĂ LA JUDECAREA DEFINITIVĂ
A CAUZEI”) DIN CODUL PENAL**

De Redacția ProLege

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 7/2016	Complet DCD/P	Codul penal	Art. 5	În aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, în cazul pluralității de infracțiuni constând în săvârșirea unor infracțiuni anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv a unor infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 se va aplica legea penală mai favorabilă - identificată ca fiind legea veche sau legea nouă - iar pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii penale noi, precum și pentru tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, se va aplica legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

În M. Of. nr. 251 din 5 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 7/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „În aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, în cazul pluralității de infracțiuni constând în săvârșirea unor infracțiuni anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv a unor

infrațiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 se va aplica legea penală mai favorabilă – identificată ca fiind legea veche sau legea nouă – iar pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii penale noi, precum și pentru tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, dacă se va aplica legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal”.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 5 „(Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei”) din Codul penal

„(1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile”.

Examen jurisprudențial - punctele de vedere ale instanțelor consultate în cauză

Punctul de vedere al instanței care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită, Curtea de Apel Bacău a apreciat că stabilirea legii penale mai favorabile, în aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, se face doar prin raportare la infracțiunea/infracțiunile comisă/comise anterior intrării în vigoare a noului Cod penal (putându-se aplica vechiul Cod sau noul Cod penal), fără a se avea în vedere infracțiunile comise după data de 1 februarie 2014.

Într-o primă opinie, s-a apreciat că Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 și art. 5 din Codul penal se aplică numai în raport cu infracțiunile comise anterior datei de 1 februarie 2014, iar pentru faptele săvârșite după această dată se aplică noul Cod penal. În esență, s-a reținut că, prin Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, s-a stabilit că dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive, judecătorul fiind ținut de aplicarea legii penale mai favorabile, în ansamblu, și nu pe instituții autonome.

În cazul concursului de infracțiuni – în ipoteza unor fapte comise după data de 1 februarie 2014 – sunt incidente dispozițiile art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, legea penală mai favorabilă aplicându-se doar cu privire la faptele săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014.

De asemenea, s-a arătat că Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 nu se referă și nu poate fi extinsă la situația în care inculpatul este judecat și pentru

infracțiunile comise după 1 februarie 2014, pentru aceste infracțiuni nefiind aplicabile prevederile art. 5 din Codul penal care sunt incidente doar pentru infracțiunile comise anterior datei de 1 februarie 2014 și doar pentru acestea este interzisă combinarea legilor succesive. Pentru infracțiunile săvârșite după data de 1 februarie 2014 se aplică dispozițiile art. 3 din Codul penal care reglementează principiul activității legii penale.

Într-o altă opinie s-a susținut că, la stabilirea legii penale mai favorabile, conform art. 5 din Codul penal, pentru infracțiuni comise anterior datei de 1 februarie 2014, aflate în concurs cu una sau mai multe infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 se aplică pentru toate infracțiunile aflate în concurs și, ca atare, se aplică noul Cod penal pentru toate infracțiunile. S-a reținut, în esență, că, chiar dacă legea penală mai favorabilă se stabilește cu privire la fiecare infracțiune în parte, dacă există infracțiuni săvârșite în concurs, după intrarea în vigoare a noul Cod penal (1 februarie 2014), regimul juridic al concursului de infracțiuni este cel stabilit de noul Cod penal.

Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 s-a constatat că dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

Instanța de contencios constituțional a statuat că interpretarea care permite instanței, în determinarea legii penale mai favorabile, să combine dispozițiile din Codul penal din 1969 cu cele din actualul Cod penal contravine dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (4) privind separația și echilibrul puterilor în stat, precum și ale art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare.

Curtea Constituțională a considerat că numai interpretarea prevederilor art. 5 din Codul penal, în sensul că legea penală mai favorabilă se aplică în ansamblul ei, este singura care poate înlătura viciul de neconstituționalitate.

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 822 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 127 din 18 februarie 2016, s-a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

În esență, instanța de contencios constituțional a reținut că, în aplicarea pedepsei rezultante, în ipoteza reglementată de art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare, nu se poate reține existența unei succesiuni de legi penale, momentul în raport cu care se apreciază aplicarea legii penale în timp fiind cel al realizării integrale, al definitivării concursului real de infracțiuni. În aceste condiții

este obligatorie aplicarea legii noi tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni, nefiind obligatorie aplicarea legii noi atunci când toate faptele sunt comise sub legea veche, dar judecarea lor are loc sub legea nouă, în această din urmă ipoteză urmând a se face aplicarea celor statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 265 din 6 mai 2014.

Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă ÎCCJ

În ipoteza unui concurs de infracțiuni născut sub legea veche și definitivat sub legea nouă, infracțiunilor săvârșite sub legea veche le va fi aplicabilă legea penală mai favorabilă identificată cu respectarea celor stabilite prin Decizia CCR nr. 265/2014, urmând ca infracțiunii săvârșite sub legea nouă, precum și tratamentului sancționator al concursului să le fie aplicabilă legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Raportul asupra chestiunii de drept

Judecătorul-raportor a apreciat că se impune analiza, deopotrivă, a principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, respectiv a principiului aplicării legii penale mai favorabile reglementat de dispozițiile art. 5 din Codul penal, el cum a fost explicitat prin Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014, stabilirea limitelor de incidență a celor două principii generând, implicit, limitele de aplicare a dispozițiilor tranzitorii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, care reglementează o situație de excepție de la aplicarea globală a legii penale mai favorabile.

Ca atare, pentru faptele săvârșite după data de 1 februarie 2014, dispozițiile art. 5 din Codul penal, respectiv Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014, nu pot fi extinse în condițiile în care de la comiterea infracțiunii și până la judecarea definitivă nu s-au succedat mai multe legi care ar obliga la aplicarea legii penale mai favorabile.

În consecință, opinia judecătorului-raportor a fost în sensul că, în raport cu dispozițiile art. 3 din Codul penal, art. 5 din Codul penal, Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 și art. 10 din legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a legii nr. 286/2009 privind Codul penal, în cazul unui concurs de infracțiuni, parte fiind comise anterior datei de 1 februarie 2014 și parte după această dată, se va aplica legea penală mai favorabilă numai pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014, iar pentru infracțiunea (infracțiunile) săvârșite după această dată se aplică legea nouă, tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni fiind cel prevăzut de legea nouă, respectiv art. 10 din legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/P) nr. 7/2016

Prin Decizia nr. 7/2016, ÎCCJ (Complet DCD/P) a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău - Secția Penală, Cauze Minori și Familie în Dosarul nr. 1437/829/2014, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „dacă la stabilirea legii penale mai favorabile, conform art.5 din Codul penal, pentru infracțiuni comise anterior datei de 1 februarie 2014, aflate în concurs cu una sau mai multe infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale se aplică avându-se în vedere toate infracțiunile comise de inculpat și impune aplicarea noului Cod penal pentru toate infracțiunile ori se aplică doar în raport de infracțiunile comise anterior datei de 1 februarie 2014, existând astfel posibilitatea aplicării dispozițiilor din vechiul Cod penal pentru acestea din urmă”. Înalta Curte a stabilit faptul că **în aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, în cazul pluralității de infracțiuni constând în săvârșirea unor infracțiuni anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv a unor infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 se va aplica legea penală mai favorabilă - identificată ca fiind legea veche sau legea nouă - iar pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii penale noi, precum și pentru tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, se va aplica legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.**

**DECIZIA ÎCCJ (M. OF. NR. 243/3.04/2016) NR. 3/2016: ART. 24
(„OBLIGAȚIA EXECUTĂRII”) ALIN. (5) DIN LEGEA
CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV NR. 554/2004**

De *Redacția ProLege*

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 3/2016 (M. Of. nr. 243 din 1 aprilie 2016)	Complet DCD/CAF	Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004	Art. 24 alin. (5)	Dispozițiile art. 24 alin. (5) se aplică și în ipoteza obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014

În M. Of. nr. 243 din 1 aprilie 2016, a fost publicată Decizia ÎCCJ nr. 2/2016, Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „dacă dispozițiile art. 24 alin. (5) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, introduse prin Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, se aplică și în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014”.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 24 („Obligația executării”) alin. (5) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004

„În lipsa cererii creditorului, după împlinirea termenului prevăzut la alin. (4), compartimentul executării civile al instanței de executare va solicita autorității publice relații referitoare la executarea obligației cuprinse în titlul executoriu și, în cazul în care obligația nu a fost integral executată, instanța de executare va fixa suma definitivă ce se va datora statului prin hotărâre dată cu citarea părților”.

Examen jurisprudențial

Curțile de apel au comunicat că nu au identificat jurisprudență referitoare la problema de drept în discuție și nici cauze aflate pe rol în care să se pună această problemă de drept.

Opiniile specialiștilor

Într-o primă opinie, s-a apreciat că în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014 nu se aplică dispozițiile art. 24 alin. (5) din Legea nr. 554/2004, introduse prin Legea nr. 138/2014.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că dispozițiile art. 24 alin. (5) din Legea nr. 554/2004, introduse prin Legea nr. 138/2014, se aplică și în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014, în raport cu data începerii executării silite.

Raportul asupra chestiunii de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (7) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, în raport cu dispozițiile art. 519 din același cod, că sunt îndeplinite condițiile pentru declanșarea mecanismului privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Pe fondul sesizării, soluția propusă este aceea că dispozițiile art. 24 alin. (5) din Legea nr. 554/2004, introduse prin Legea nr. 138/2014, se aplică și în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a acestei din urmă legi.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/CAF) nr. 3/2016

Prin Decizia nr. 3/2016, ÎCCJ (Complet DCD/CAF) a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal prin Încheierea din 15 octombrie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 2.434/118/2012*, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: dacă dispozițiile art. 24 alin. (5) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, introduse prin Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, se aplică și în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014.

ÎCCJ a stabilit că în interpretarea și aplicarea **dispozițiilor art. 24 alin. (5) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, acestea se aplică și în ipoteza executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești rămase definitive înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014.**